

Milan Winterhalter

O radu prvog kursa stručnih radnika za rad na mrestilištima i ribogojilištima

U Bosni i Hercegovini ima relativno dosta salmonidnih mrestilišta. Ako imamo u vidu i ona, koja će se u toku ove godine završiti, bit će ih oko 20, što zaista predstavlja priličan broj, ne ulazeći u neravnomjernost njihove lokacije.

Kapacitet pomenutih mrestilišta premašit će broj od pet miliona embrionirane ikre različitih vrsta salmonidne ribe godišnje.

Svakako bi ovoliki kapacitet naših mrestilišta značio mnogo za održavanje i unapređenje ribljeg fonda u našim vodama, pod uslovom, da sva mrestilišta rade i proizvode punim kapacitetom. Međutim, statistike iz posljednjih godina pokazuju, da ukupna proizvodnja naših mrestilišta ne ide mnogo preko 50% korištenja kapaciteta.

To ne znači, da pojedina mrestilišta ne koriste maksimalno svoje kapacitete i ne izvršavaju svoje zadatke, ali zato zabrinjavaju ona, čiji su kapaciteti vrlo slabo iskorišteni i koja ni izdaleka ne daju ono, što se je od takvih mrestilišta očekivalo kada je pristupljeno njihovoj izgradnji.

Slab rad pojedinih mrestilišta ima dvostruke negativne posljedice. S jedne strane, riblji fond ne dobija ono, što se je htjelo dobiti izgradnjom mrestilišta, a s druge strane, prilično velika materijalna sredstva, koja su investirana, ne daju ono, zašto su utrošena.

Ovom prilikom ne želim ići u neku dublju analizu faktora, koji su uzrokovali nedovoljno korištenje kapaciteta mrestilišta. Tih faktora ima više, a među njima je svakako jedan od bitnijih nedostatak stručnih kadrova za rad u mrestilištima i ribogojilištima.

Treba imati u vidu, da je veliki broj mrestilišta u vlasništvu i pod upravom udruženja sportskih ribolovaca i da se rad u istima obavlja amaterski i bez potrebnih stručnih kadrova. Ali nedostatak stručnih kadrova osjeća se i kod nekih drugih mrestilišta, tako, da je samo manji broj mrestilišta potpuno rešio pitanje stručne radne snage. Mali broj kvalifikovanih stručnjaka, odnosno rad sa nedovoljno stručnim i nestručnim kadrom, uticao je znatno na nepotpuno korištenje kapaciteta mrestilišta.

Odgovorni faktori uočili su ovu slabost, radi čega je i donešena odluka, da se održi kurs za osposobljavanje stručnih radnika, koji rade na mrestilištima i ribogojilištima.

Zadatak ovog kursa, o čijem će se radu ovdje govoriti, imao je za cilj, da se poveća broj stručnih radnika i upotpuni stručno znanje lica, koja su već

zaposlena na mrestilištima i ribogojilištima. Rešavajući pitanje kadrova, rešit će se i pitanje boljeg rada i potpunijeg korištenja kapaciteta naših mrestilišta.

Održavanje ovog kursa, prvog ove vrsti u NR BiH, pokrenuo je i finansirao Republički fond za unapređenje ribarstva, a u saradnji sa Savezom sportskih ribolovaca BiH i Institutom za ribarstvo u Sarajevu.

Kurs je počeo radom 10 januara, a završio je 14 februara 1960. godine, to jest, trajao je ukupno 35 dana. Osposobljavanje stručnih radnika na kursu vršeno je kroz teoretski i praktični dio nastave.

Rad i osposobljavanje na ovom kursu vršeno je u dva dela. Prvi, teoretsko-praktični dio kursa, održan je na mrestilištu »Jezero« kod Jajca, a drugi dio na mrestilištu i ribogojilištu »Žunovnica« kod Hadžića i u Institutu za ribarstvo u Sarajevu.

Na ovaj kurs došlo je ukupno 17 kandidata, uglavnom stručnih radnika sa salmonidnih mrestilišta i ribogojilišta u Bosni i Hercegovini s tim, da je u ovaj broj uključeno i 5 kandidata iz NR Srbije. Iz NR Srbije, gde za sada radi mali broj salmonidnih mrestilišta, došli su po jedan kandidat sa mrestilišta »Vlasina« i sa mrestilišta u Beloj Reeci, te tri kandidata iz Kosovsko-metohiske oblasti.

Rad na kursu bio je donekle otežan, radi neujednačenosti kandidata po opštoj i stručnoj spremi. Međutim, kako su svi kandidati najozbiljnije shvatili rad na kursu i pokazali veliko zalaganje, to su i rezultati, koji su pokazani na završnom ispitu, potpuno zadovoljavajući.

Praktični dio ispita kandidati su polagali na mrestilištu i ribogojilištu »Žunovnica« kod Hadžića, a teoretski dio u prostorijama Saveza sportskih ribolovaca BiH u Sarajevu.

Kurs je bio vrlo dobro organizovan i kandidati su se na njemu upoznali sa najnovijim metodom veštačkog mreštenja, koji se po prvi put primenjuje u Jugoslaviji.

Kroz praktični dio kursa kandidati su se upoznali sa izlovom matične ribe u otvorenim vodama i korišćenjem modernih sredstava, kao što su elektroagregati i drugo. Pored toga, praktično su radili na veštačkom mreštenju, čišćenju i čuvanju ikre, održavanju i uređenje ležnica i obučavali se u rukovanju ostalim instalacijama. Posebno su se upoznava li i obučavali u odgoju i ishrani mladi.

U teoretskom delu kursa kandidati su se upoznali i proučili sledeću materiju:

- sistematika riba,
 - anatomija riba,
 - fiziologija i biologija riba,
 - ekologija sa hidrobiologijom,
 - organizacija rada i proizvodnje na salmonidnim mrestilištima,
 - riblje bolesti i štetočine,
 - metodi poribljavanja,
 - prenos i transport mladi i ribe,
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu i ostali propisi, donešeni na osnovu istog,
- problem otpadnih voda i njihov uticaj na ribarstvo, te
 - mere za unapređenje ribljeg fonda, i slično.

Za izučavanje teoretskog dela kursa, kandidati su izdata skripta, koja obuhvataju preko 100 stranica s tim, da će im ona moći da posluže kao priručnik u budućem praktičnom radu.

Posle završetka ovog kursa kandidati su osposobljeni za rad na salmonidnim mrestilištima i ri-

bogojilištima, te je šteta, da na ovom kursu nije bilo više lica. Bilo bi poželjno, da kroz ovakav kurs prođu sva lica, koja rade ili žele da rade na mrestilištima, pa i u slučaju, da se radi o amaterima, koji dobrovoljno rade na mrestilištima, sa kojima rukuju sama udruženja.

U svakom slučaju, ovo ne bi trebalo da bude jedini kurs ove vrste i sa ovakvim kursevima bi trebalo produžiti i iduće godine. Ovaj kurs još nije mogao da daje stručnjake za veće i komplikovanije objekte, te bi trebalo produžiti sa osposobljavanjem kadra, dajući radnicima, koji su se odlučili za ovaj poziv i više potrebnog stručnog znanja.

Predavači na kursu bili su saradnici Instituta za ribarstvo i stručnjaci iz operative. Kursom je rukovodio drug Ing. Mahmud Aganović.

Sportski ribolovci odaju priznanje inicijatorima i organizatorima kursa, te svima onima, koji su se založili na ovom kursu, svesni, da održavanje ovog kursa pretstavlja nov, veliki doprinos unapređenju ribljeg fonda na našim vodama.

Ing. H. Lisac:

Privredne ribe u Poljskoj

Za vrijeme boravka u Poljskoj, prikupio sam neke podatke o najvažnijim vrstama privrednih riba u toj zemlji. Kako dolazi do sve tješnijeg kontakta na polju privrednog ribarstva Jugoslavije i Poljske, a s tim u vezi i do izmjene stručne literature o ribarstvu i preradi ribe, izmjene tehničke dokumentacije, izmjene delegacija ribarskih stručnjaka i studenata, to smatram korisnim, da se i širi čitalački krug upozna sa vrstama ribe, njihovim mazivima i glavnim vidovima upotrebe riba, koje se koriste u privrednom ribarstvu Poljske.

Poljske ribe i osnovne podatke o njihovoj upotrebi iznio sam u preglednoj tabeli, u koju sam ih svrstao podijeljene u tri osnovne grupe, prema tome, da li se radi o morskim ribama, o ribama koje se love u rijekama ili jezerima, odnosno o ribama, koje se uzgajaju u ribnjacima.

U tabeli se nalaze slijedeći podaci svrstani po okomitim kolonama: (kolona 1) naziv ribe na poljskom jeziku, naveden onako, kako se u tom jeziku piše, sa onom tačnošću, koju dozvoljava tehnika štampe, (kol. 2) izgovor poljskog naziva, (kol. 3) naziv ribe na hrvatsko-srpskom jeziku, (kol. 4) naučno ime ribe. U kolonama 5—13 navedeno je, kako se te ribe upotrebljavaju. Ako se, na primjer, jedna vrsta ribe upotrebljava za konzerviranje, onda u koloni 10 ima oznaku x, a ona vrsta ribe, koja se ne upotrebljava za konzerviranje, ima u istoj koloni oznaku —. Za upotrebu ribe postoje slijedeće kolone: (5) »za svježju potrošnju«, to su

ribe, koje u glavnom služe za potrošnju u svježem stanju, (6) »za filete« — ove ribe se u svježem stanju filetiraju, fileti se pakuju u paketiće manje težine i zatim duboko smrzavaju, te tako duboko smrznute prodaju potrošačima, (7) »za soljenje« — ribe koje se sole obično još na moru i tako im se produžuje trajnost; ovo soljenje je uvjetovano relativno dalekim lovištima, (8) »za dimljenje« — ribe, koje se dime i zatim u roku od nekoliko dana prodaju potrošačima; ovo dimljenje je pretežno toplo dimljenje, a samo kod nekih vrsta hladno dimljenje, (9) »za mariniranje« — ribe, od kojih se izrađuju marinade, i to u glavnom hladne marinade, (10) »za konzerviranje« — ribe, koje se konzerviraju u obliku izrade trajnih steriliziranih konzervi, (11) »za izvoz« — ribe, koje se u glavnom izvoze, i to bilo žive, bilo poleđene ili duboko smrznute; u ovoj koloni nisu označene one ribe, koje se izvoze samo kao gotove riblje konzerve, (12) »za životinjsku hranu« — to su ribe, koje služe za hranu životinja u svježem, poleđenom ili smrznutom stanju; ovim ribama se služe u glavnom uzgajivači krznaša, (13) »za riblje brašno« — ribe, koje služe za izradu ribljeg brašna, u ovoj koloni se ne nalaze one ribe, od kojih samo otpaci od drugih načina prerade služe kao sirovina za riblje brašno, nego samo ribe, koje čitave služe za izradu ribljeg brašna. Isto tako, ovdje se pod ribljim brašnom podrazumijeva samo riblje brašno namijenjeno prehrani životinja, a ne i riblje brašno za ljudsku hranu.